

Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita

Fakulta přírodovědecká fakulta MU
Habilitační obor Antropologie

Uchazeč RNDr. Eva Jozífková, Ph.D.
Pracoviště UJEP Ústí nad Labem
Habilitační práce Úvod do etologie sociální hierarchie: základní principy dominance a submisivity v biologii chování

Oponent prof. Ing. Jaroslav Petr, DrSc..
Pracoviště Výzkumný ústav živočišné výroby, Uhřetěves

Habilitační práce RNDr. Evy Jozífkové, Ph.D. se zabývá aktuálním tématem dominance a submisivity. Autorka vychází z velmi důkladných znalostí faktorů ovlivňujících dominanci a submisivitu u nejrůznějších druhů živočichů. Přitom ale velmi výrazně a citlivě reflektuje skutečnost, že člověk na jedné straně sdílí mnohé základní regulační mechanismy s živočichy, ale na druhé straně je v mnoha ohledech specifický. To je jasně patrné nejen v teoretické přehledové části práce, ale také v publikacích autorky, jež jsou do habilitační práce zahrnuty. Právě toto spojení – syntézu, jež velmi vhodně kombinuje „zoologické“ a „antropologické“ aspekty, považují za silný klad toho, jak je práce Dr. Jozífkové koncipována.

Problematika dominance a submisivity patří k hojně studovaným tématům a objem poznatků na tomto poli je ohromný. Autorka dokázala v literární části práce velmi přehledně utřídit značný objem informací. Vyzdvihla fakta a fenomény důležité a dokázala se oprostit od zabíhání ke zbytečným podrobnostem, nesklouzla k popisů a hodnocení fenoménů podružných. To svědčí nejen o velkém množství informací, jež autorka dokázala nashromáždit, ale i o její schopnosti objemný materiál kriticky zhodnotit.

Publikované práce autorky se zabývají zajímavými, aktuálními tématy a byly vesměs publikovány v mezinárodních vědeckých časopisech s náročným oponentním řízením, což víc než dostatečně garantuje jejich kvalitu.

Zajímavé jsou závěry práce, která se zabývala přitažlivostí k partnerům s vysokým a nízkým postavením ve společenské hierarchii, kde se podle autorů v závislosti na postavení jedince ve společenské hierarchii, jeho sebevědomí apod. mohou uplatňovat dvě základní strategie výběru partnerů, přičemž pro některé jedince jsou atraktivní i partneři s nízkým postavením ve společenské hierarchii. I když je tento fenomén celkem logický a obě strategie mají z hlediska evoluční biologie své nesporné přínosy pro jednotlivce a v konečném důsledku i

pro lidské společnosti, laická veřejnost nemá tuto skutečnost v povědomí. Jistě by bylo záslužné, aby závěry studie nebyly prezentovány jen ve vědecké literatuře, ale mohla se s nimi seznámit širší skupina zájemců, kteří vědeckou literaturu pravidelně nesledují.

V další práci, která je prezentována ve formě rukopisu, autorka na předchozí studii navazuje a v podstatě závěry této své první studie rozvíjí a potvrzuje.

Jistě záslužná je práce na obecně velmi hojně probírané téma o vlivu pornografie na sexuální trestné činy. Pro českou veřejnost je velmi důležité, že práce hodnotí tento vztah v podmínkách naší republiky. Jak autorka sama uvádí, spektrum názorů na popisy a zobrazení sexu je ve společnosti velmi pestré a velmi rozdílné jsou i názory na dopad pornografie na četnost sexuálních trestných činů. Mnozí autoři popisují negativní korelaci mezi rozšířením pornografie ve společnosti a četností sexuálních trestných činů. Autorka využila dramatické společenské změny, která nastala v České republice po roce 1989, kdy se se svobodou slova kromě jiného i masově rozšířila pornografie. Jak vyplývá ze studie, celková kriminalita v České republice po roce 1989 významně vzrostla. Četnost sexuálních trestných činů se po krátkodobém nárůstu vrátila na úroveň před rokem 1989. Zajímavé je zjištění, že v období, kdy nebylo ilegální vlastnictví dětské pornografie, došlo k významnému snížení výskytu pohlavního zneužívání dětí.

Za významnou považuji i práci publikovanou ve FÓRUM sociální politiky, která velmi důkladně analyzuje protektivní a rizikové faktory, jež mají vliv na ohrožení dětí v rodinách. V tomto případě autorka zpracovala studii, která může významně pomoci lidem, kteří se problematikou ohrožených dětí profesionálně zabývají. Zároveň může tato studie posloužit jako zdroj kvalitních informací pro širokou veřejnost.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce:

1. V kapitole 4.6 autorka uvádí vliv změn hormonů na chování. Odkazuje se přitom na práce, které prezentují testosteron v jeho tradičně vnímané úloze. Někteří autoři, např. Eisenegger et al. (Nature 463, 356-359, 2010), ale prezentují role testosteronu jako podstatně komplikovanější. Nakolik je tedy role testosteronu u člověka stejná jako u živočichů a nakolik je ovlivněna faktory, jež jsou typické právě pro člověka (znalost účinku testosteronu)?

2. Řada studií, které se zabývají vlivem hladin hormonů na chování pracuje s ukazateli jako je „vyšší“ nebo „nižší“ hladina, popřípadě „zvýšení“ nebo „snížení“ hladiny hormonu. Nakolik vypovídají tyto parametry o stavu endokrinního systému daného jedince, když vezmeme v potaz, že hormony jsou vylučovány pulsačním způsobem, jejich hladiny velmi rychle a

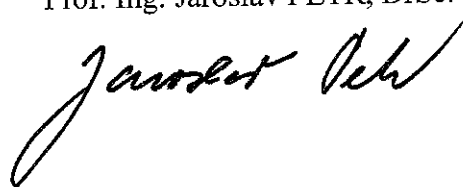
výrazně fluktuují a informace nesená hormonem je často poplatná právě parametrům pulsační sekrece, např. amplitudě a frekvenci pulsů daného hormonu?

Závěr

Habilitační práce Evy Jozífkové „Úvod do etologie sociální hierarchie: základní principy dominance a submisivity v biologii chování“ *splňuje* požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Antropologie.

Praha, 6. září 2013

Prof. Ing. Jaroslav PETR, DrSc.

Handwritten signature of Jaroslav Petr in black ink, written in a cursive style.